

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Fakulta životního prostředí

Katedra biotechnických úprav krajiny

Katastr nemovitostí, historie a současnost obce

Kořenov a okolí

Cadastre of real estates, histori and prezent of Village
Kořenov and surroundings

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce

Ing. Dana Tollingerová Ph.D.

Vypracoval

Petr Husák

Praha, 2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

pro: Petr Husák

obor: krajinářství

Název tématu: Katastr nemovitostí, historie a současnost obce Kořenov a okolí

Název tématu v anglickém jazyce: Cadastre of real estates, history and present of Village
Kořenov and surroundings

Zásady pro vypracování:

Práce bude zpracována jako literární rešeršní publikace. Bude zaměřena na vývoj obce Kořenov a okolí a zpracuje především průřez katastrem nemovitostí, který bude doplněn o grafické přílohy. Práce bude začínat popisem vývoje katastru nemovitostí na území ČR a dále bude pokračovat historií obce Kořenov a okolí a to až po současnost.

Rozsah grafických prací: nejméně deset ukázek starých map

Rozsah průvodní zprávy: cca 30 stran včetně příloh

Seznam odborné literatury:

MAŠEK. F. : Pozemkový katastr
Geodetický a kartografický obzor 1954 - dosud
Zeměměřič 1994 – dosud
Archiv katastrálního úřadu
Kronika a další dokumenty obce Kořenov

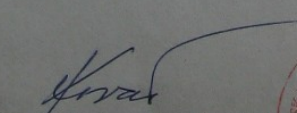
Vedoucí bakalářské práce: Ing. Dana Tollingerová PhD.

Konzultant bakalářské práce:

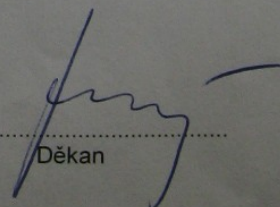
Datum zadání bakalářské práce: 13.9.2010

Termín odevzdání bakalářské práce: duben 2011

L.S.

Vedoucí katedry

Děkan

V Praze dne 13. 9. 2010

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Katastr nemovitostí, historie a současnost obce Kořenov a okolí“ vypracoval samostatně s použitím literatury uvedené v seznamu literatury.

V Praze dne

Abstrakt

Předložená bakalářská práce je rešerší literatury zabývající se vývojem obce Kořenov a jeho okolí. Představuje průřez katastrem nemovitostí této obce. Bakalářská práce začíná stručným popisem vývoje katastru nemovitostí na území České republiky a pokračuje historií obce Kořenov, která vznikla v současné podobě v roce 1960. Skládá se ze čtyř katastrálních území: Jizerka, Polubný, Příchovice a Rejdice. Do podoby obce se značně zapisují změny, které se v historii současné obce uskutečnily. Jsou to spory o hranice panství, zmenšení katastrálních území, získání území v česko-polském vyrovnání a sloučení obcí. Výraznou změnou byl odsun německého obyvatelstva po druhé světové válce, neboť se jednalo o území osídlené převážně Němci. Charakter oblasti udávalo nejprve naleziště drahých kamenů na Jizerce, těžba dřeva a později značný rozmach sklářství a textilního průmyslu. Po druhé světové válce dochází k útlumu průmyslu a dříve převážně průmyslová oblast se mění na rekreační. Území je součástí CHKO Jizerské hory se čtyřmi přírodními rezervacemi.

Klíčová slova: Jizerka, sklářství, vývoj obce, drahé kameny

Abstract

The submitted bachelor thesis is a research of literature that deals with the development of the village Kořenov and its surroundings. It constitutes a cross section of the land register of this village. The bachelor thesis begins with a brief description of the development of the land register on the grounds of the Czech Republic and it continues with the history of the village Kořenov, which originated in its current form in the year 1960. It consists of four registered lands: Jizerka, Polubný, Příchovice and Rejdice. The form of the village is influenced by changes in its past. Those are arguments over manor boundaries, reductions of registering lands, the land gains in the Czech-Polish settlement and merging of villages. The removal of Germans after the Second World War made a significant change, as this was a land predominantly settled by Germans. The nature of the land was at first influenced by the gemstone discovery site on the river Jizerka, by the haulage of timber and later a substantial expansion of the glass and textile industries. After the Second World War, there was a decrease in industry and the previously industrious land changed into recreational. The land is a part of the protected landscape area Jizerské hory with four natural reservations.

Key words: Jizerka, glass industry, village development, gemstones

Obsah

1 Úvod.....	8
2 Cíle práce.....	9
3 Základní pojmy.....	10
3.1 Katastr nemovitostí.....	10
3.2 Katastrální území.....	10
3.3 Katastrální mapa.....	10
4 Vývoj katastru nemovitostí.....	11
4.1 Katastr rustikální.....	11
4.2 Třetí a čtvrtá berní rula a dominikální katastr.....	11
4.3 Tereziánský katastr.....	12
4.4 Josefský katastr.....	12
4.5 Stabilní katastr.....	12
4.6 Reambulace stabilního katastru.....	12
4.7 Zákon o pozemkových knihách.....	13
5 Současnost katastru nemovitostí.....	13
5.1 Pozemkový katastr.....	13
5.2 Evidence nemovitostí.....	14
5.3 Katastr nemovitostí České republiky.....	14
5.4 Další vývoj Katastru nemovitostí.....	15
6 Katastrální mapy.....	15
7 Obec Kořenov.....	16
7.1 Frýdlantské panství.....	17
7.1.1 Správní vývoj a územní změny obce Jizerka.....	17
7.1.2 Historie katastrálního území obce Jizerka.....	17
7.1.2.1 Jizerka v 15. a 16. století.....	17
7.1.2.2 Jizerka v 17. a 18. století.....	21
7.1.2.3 Jizerka v 19. století.....	22
7.1.2.4 Jizerka ve 20. století.....	24
7.1.3 Budovy na Jizerce.....	25
Hojerův dům (č. 7) parcelní číslo: 309.....	25
7.2 Semilské panství.....	28
7.2.1 Územní příslušnost obcí Semilského panství.....	28
7.2.2 Správní vývoj obcí Semilského panství.....	28
7.2.2.1 Příchovice.....	28
7.2.2.2 Polubný.....	29
7.2.3 Územní změny obcí Semilského panství.....	29
7.2.4 Historie a současnost katastrálního území obcí Semilského panství.....	30
7.2.4.1 Rejdice.....	30
7.2.4.2 Příchovice.....	31
7.2.4.3 Polubný (Polaun).....	34
7.2.5 Historické budovy a zajímavosti.....	35
7.3 Statistický přehled pro kořenovský katastr.....	39
8 Diskuse.....	40
9 Závěr.....	41
10 Přehled literatury a použitých zdrojů.....	42
11 Přílohy.....	44

Seznam použitých zkratek

- BPEJ bonitovaná půdně ekologická jednotka
- č. p. číslo popisné
- ČR Česká republika
- ČÚZK Český úřad zeměměřičský a katastrální
- EN Evidence nemovitostí
- JEP Jednotná evidence půdy
- KN Katastr nemovitostí
- Ř. z. Říšský zákoník

1 Úvod

Pro svoji bakalářskou jsem si zvolil téma katastr nemovitostí, historii a současnost obce Kořenov a okolí. Od svého mládí jezdím s rodiči a jejich přáteli do Jizerských hor do osady Jizerka, kterou jsem si oblíbil pro její malebnou přírodu. Díky tomu jsem mohl sledovat změny, které zde v průběhu času nastaly.

Obec Kořenov se nachází v Libereckém kraji při polské hranici, kterou v této oblasti tvoří převážně řeka Jizera. Skládá se ze čtyř katastrálních území: Jizerka, Polubný, Příchovice a Rejdice. Bývalá průmyslová oblast se sklářským a textilním průmyslem, je dnes až na výjimky rekreační oblastí. Nadmořská výška se zde pohybuje přibližně od 600 m n. m. do 1020 m n. m. a většina území je součástí CHKO Jizerské hory. Pro svůj horský charakter je zde dopravní dostupnost problematická, zvláště v odlehlých oblastech. V severní části území převažují lesy, nyní již úspěšně dorůstající po kalamitě v 80. letech 20. století. Hřebeny Jizerských hor jsou celoročně vyhledávány k aktivnímu odpočinku. Upravované běžecké stopy umožňují zimní turistiku a pohodlné cesty cykloturistiku.

2 Cíle práce

Cílem této bakalářské práce je přehledně podat vývoj katastru nemovitostí v souvislosti s historií a současností obce Kořenov a jeho okolí v pohraniční části Čech. Dále poukázat na územní změny v dané oblasti a odlišný vývoj od centrální části Čech, zejména po druhé světové válce. Práce se zaměřuje na osadu Jizerku, která je podrobně popsána včetně jednotlivých budov. Dalším cílem práce bylo textovou část vhodně propojit s mapovými podklady uvedenými v příloze za pomoci odkazů v textu.

3 Základní pojmy

3.1 Katastr nemovitostí

Katastr nemovitostí je soupis a popis všech nemovitostí v České republice s jejich geometrickým a polohovým určením. Jeho součástí je evidence vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem.

3.2 Katastrální území

Katastrální území je nejmenší přesně vymezená správní jednotka, za kterou se vykazují některé statistické údaje.

3.3 Katastrální mapa

Katastrální mapa je státním mapovým dílem. Jde o polohopisnou mapu s popisem, která zobrazuje všechny nemovitosti a katastrální území

4 Vývoj katastru nemovitostí

V českých zemích se katastr nemovitostí vyvíjí již téměř 1000 let, čímž se může pochlubit jen málo zemí. Ve svém vývoji prošel katastr mnoha změnami a omyly, způsobené jeho vytvářením s rostoucími potřebami společnosti. Na svém počátku byla velikost pozemku pouze odhadována. Nešlo tedy o přesné znázornění situace, ale spíše o její zaznamenání) (Mašek 1948; Bumba 2007).

4.1 Katastr rustikální

Prvním katastrem pro Čechy byla První berní rula nebo také První rustikální katastr, který byl vyhotoven v roce 1654. Byl to soupis poddanské (rustikální) půdy a vnesl do berního režimu právní charakter půdy, což znamenalo, že půda zapsaná v Berní rule byla nesvobodná a zdanitelná. Nešlo jí bez koupě z evidence vyjmout. Od roku 1684 začal platit Druhý rustikální katastr (Druhá berní rula) (Mašek 1948; Bumba 2007).

4.2 Třetí a čtvrtá berní rula a dominikální katastr

Třetí berní rula (První tereziánský katastr rustikální) platila od 1.5. 1749. Přinesla zásadní změny v tom, že již přestala být státním tajemstvím a držitelé půdy získali výtahy z nové ruly. (Mašek 1948; Bumba 2007).

Na Moravě byl zaveden jiný způsob vybírání daní a to podle lánů a komínů, evidovaných v tzv. lánských rejstřících a berní jednotkou byl lán. Daně se tímto způsobem na Moravě vybíraly až do roku 1748. Zavedením Prvního tereziánského katastru rustikálního byl sjednocen Český a Moravský katastr (Bumba 2007).

Čtvrtá berní rula (Druhý tereziánský katastr rustikální) byla vydána v roce 1757 a téhož roku vstoupil v platnost i dominikální (panský) katastr (Exaequatorium dominicale). Tento katastr měl menší zdanění (25%) než katastr rustikální (33,3%) (Bumba 2007).

4.3 Tereziánský katastr

Spojením Druhého tereziánského katastru rustikálního (čtvrté berní ruly) a dominikálního katastru vznikl Katastr tereziánský (tereziánská rektifikace katastru). Stal se základem pro všechny katastry následující, byl však založen na nesprávných plošných základech a neobsahoval katastrální mapy (Bumba 2007).

4.4 Josefský katastr

Roku 1785 vznikl josefský katastr, kde byly jednotlivé pozemky zaměřeny podle katastrálních obcí. Obce byly založeny před samotným měřením a vyznačeny tzv. "sády" (mezníky), které někde vyznačují katastrální území i dnes. Josefským katastrem začíná nová éra katastrů, což znamená s přílohami map v podobě náčrtů (brouillonů) (Mašek 1948; Bumba 2007).

Tereziánsko-josefský katastr daně pozemkové byl zavedený císařem Leopoldem II. v roce 1793, katastr byl kombinací předchozích katastrů (Bumba 2007).

4.5 Stabilní katastr

Nejvýznamnější katastr v Čechách byl stabilní katastr, který vznikl na základě patentu o pozemkové dani z 23.12.1817. Na jeho základě se v každé obci vyměřila samostatná mapa, na které byla plocha pozemků vyobrazena v určitém měřítku podle skutečnosti. Mapy byly zhotoveny v měřítku 1: 2 880 (1 palec : 40 vídeňských sáhů). V sáhové soustavě mělo toto měřítko opodstatnění, i když v současné metrové soustavě je nezvyklé (Mašek 1948). Roku 1860 byla vyhlášena platnost a nabytí právní účinnosti stabilního katastru v Čechách (Bumba 2007; Maršíková et Maršík 2007).

4.6 Reambulace stabilního katastru

Od 24.května 1869 jde o katastr reambulovaný, podle zákona č. 88/1869 Ř. z. o revizi katastru daně pozemkové. Revize se prováděly každých patnáct let a zároveň se provedla stabilizace trigonometrických bodů (Bumba 2007).

4.7 Zákon o pozemkových knihách

Zákon č. 95/1871 Ř.z. o pozemkových knihách z 25.července 1871 právně zakotvil pozemkové knihy. Do nich se zapisovaly všechny právní poměry vztahující se k nemovitostem, především vlastnická a jiná věcná práva, podle obecného občanského zákoníku z roku 1811. Významný byl také zákon 83/1883 Ř.z. o udržování evidence katastru daně pozemkové, podle kterého se tento katastr nazývá evidovaným katastrem. Byla stanovena povinnost stálého zaznamenávání změn. Soulad mezi pozemkovou knihou a evidovaným katastrem byl zajištěn několika způsoby (Bumba 2007).

5 Současnost katastru nemovitostí

5.1 Pozemkový katastr

Dne 16.12. 1927 byl přijat zákon č. 177/1927 Sb. z. a n. (Sbírky zákonů a nařízení Československého státu) o pozemkovém katastru. Ten zrušil všechna nařízení a právní normy katastru nemovitostí a současně převzal část ustanovení ze zákona č. 83/1883 Ř.z. Převzaty byly materiály vhodné pro další zpracování a nyní byl účel katastru rozšířen. Katastr slouží i pro kartografické, statistické a hospodářské potřeby, pro vědecké účely a pro ochranu památek (Bumba 2007).

Válečné události a politický vývoj po roce 1948 ho značně narušily a zcela se přestal používat po roce 1956, kdy k zániku vedlo i zavedení JEP (jednotné evidence půdy), která evidovala užívání pozemků, bez vlastnických práv (Bumba 2007).

Nový zákon č. 90/1947 Sb. o provedení knihovního pořádku způsobil, že se katastrální mapy přestaly doplňovat. Vše vyvrcholilo přijetím občanského zákoníku, právní norma č. 141/1950 Sb., který říká, že stavba není součástí pozemku. V následujících letech se přestala evidovat vlastnická práva k pozemkům (ČÚZK 2011).

5.2 Evidence nemovitostí

V souvislosti s novým občanským zákoníkem z roku 1964, který přinesl změny v evidenci nemovitostí (EN). Evidence nemovitostí (podle zákona č. 22/1964 Sb. a vyhlášky č. 23/1964 Sb.) vycházela z původních podkladů pro JEP. EN přinesla kromě změn v právních vztazích i pokrok v technickém směru např. v automatizaci. V roce 1977 byly nejrůznější programy sjednoceny a dochází k vytvoření registru evidence nemovitostí (REN) s následujícími zásadami:

- 1) převod pozemkových map do souvislého zobrazení,
- 2) převod pozemkových map do dekadického měřítka a do souvislého zobrazení v S –JTSK,
- 3) převod pozemkových map na PET folie a
- 4) zavedení mikrofilmové techniky (Bumba 2007).

5.3 Katastr nemovitostí České republiky

Po roce 1989 byla evidence nemovitostí nedostatečná zejména v otázkách restitucí a privatizací. Vzniká proto od 1.1.1993 nový nástroj na evidenci nemovitostí – katastr nemovitostí (KN) . Tento nový katastr je technickou složkou a přebírá část informací od bývalých veřejných knih (Bumba 2007).

Celkově se jedná o 4 následující zákony:

- zákon č. 264/1992 Sb., kterým se mění občanský zákoník a některé další zákony,
- zákon č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem,
- zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon),
- zákon č.359/1992 Sb., o zeměměřičských a katastrálních orgánech (Bumba 2007).

5.4 Další vývoj Katastru nemovitostí

- 1994 – 1998 Období zakládání zjednodušené evidence a souběžné digitalizace souboru popisných informací
- 1998 – zahájení digitalizace souboru geodetických informací
- 1997 – 1998 – doplnění KN o údaje BPEJ k parcelám
- 2000 – zaveden zákon č. 120/2000 Sb. kde bylo stanoveno, že KN je veden jako informační systém o území ČR převážně počítačovými prostředky
- 2001 – KN veden v informačním systému katastru nemovitostí (ISKN) (ČÚZK 2011).

6 Katastrální mapy

Katastr nemovitostí je státní závazné dílo velkého měřítka a obsahuje body bodového pole a popis. Dělí se na:

- Digitální katastrální mapa s geometrickým a polohovým určením v systému.
- Katastrální mapa grafická (analogová mapa). Nejrozšířenější mapou je grafická mapa 1:2880 na plastové folii. Od 50.let 20. století byly postupně převáděny původní mapy bývalého pozemkového katastru přes reprografické kopie, kartografické přepracování do tzv. souvislého zobrazení a kopie byly používány jako pozemková mapa evidence nemovitostí (EN). Z těchto pozemkových map a doplněných map byly vyhotoveny nesrážlivé plastové folie (PET). Menší část map je tvořena čtyřmi dílčími podskupinami. Jde o mapy vzniklé ve 20. století.
- Digitalizovaná katastrální mapa vzniká z grafických map a umožňuje počítačové zpracování (Bumba 2007)

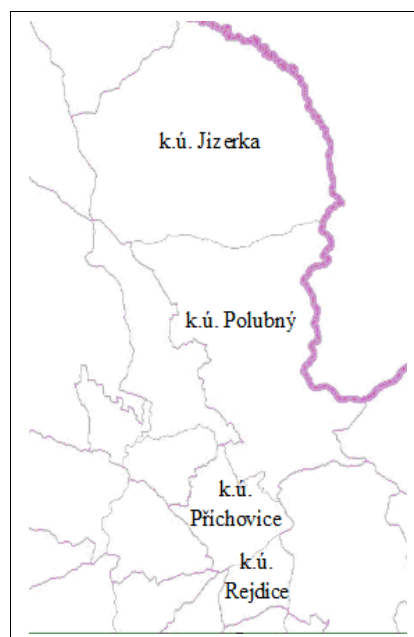
7 Obec Kořenov

V Libereckém kraji, v okrese Jablonec nad Nisou, na hranicích Jizerských hor a Krkonoš, leží obec Kořenov (obr. č. 1). Převážná část obce je na území Chráněné krajinné oblasti Jizerské hory.

Obec Kořenov vznikla v roce 1960 sloučením tehdy samostatných obcí Polubný, Příchovice, osad Rejdice a Jizerky, která patřila pod obec Bílý Potok v okrese Frýdlant. Název byl odvozen z názvu místní části Kořenov (Wurzelsdorf) obce Polubný. Tyto skutečnosti napovídají, že jde o poměrně novodobě ustanovený útvar. Sloučením získal Kořenov čtyři katastrální území a to Polubný, Příchovice, Rejdice a Jizerka (obr. č. 2) o celkové plošné výměře 5577 ha (Obec Kořenov 2011). Po odsunu německého obyvatelstva došlo k úbytku pracovních příležitostí a počet obyvatel se snížil. Region převážně zaměřený na průmysl se změnil v rekreační oblast.

Obr. č. 1: Zobrazení obce Kořenov na mapě ČR, zdroj: archiv autora

Obr. č. 2: Katastrální území obce Kořenov, zdroj: Přehledná mapa ČR 2011

Katastrální území obce Kořenov se dá z historického hlediska rozdělit do několika období a na dvě základní oblasti: Jizerku na Frýdlantském panství a ostatní obce na Semilském panství (Polubný, Příchovice, Rejdice).

7.1 Frýdlantské panství

7.1.1 Správní vývoj a územní změny obce Jizerka

První písemnou zmínku z roku 1539 najdeme v hraničním sporu mezi panstvími Navarovským (Smiřičtí) a Frýdlantským (Bibrsteinové). Soud území přisoudil Navarovskému panství v roce 1542, avšak Rederové (nástupci Bibrsteinů) panství roku 1591 odkoupili, které pak zůstalo až do roku 1848 panstvím Frýdlantu. Od roku 1850 je Jizerka psaná jako odlehlá osada obce Bílý Potok okres Frýdlant až do roku 1936, kdy se stala samostatnou obcí v témže okrese. V období druhé světové války (1939 – 45) byla Jizerka samostatnou obcí náležící okresu Jablonec nad Nisou, avšak již rok po válce náležela zpět Frýdlantu až do roku 1960, kdy ztratila samostatnost a byla připojena k nově vzniklé obci Kořenov v okrese Jablonec nad Nisou. Dá se říci, že Jizerka již déle spádově tíhla spíše pod Jablonec n. N. než pod Frýdlant, neboť na faru a poštu se chodilo do Horního Polubného a na vlak do Kořenova (Nevrlý et. al. 2006; Obec Kořenov 2011).

7.1.2 Historie katastrálního území obce Jizerka

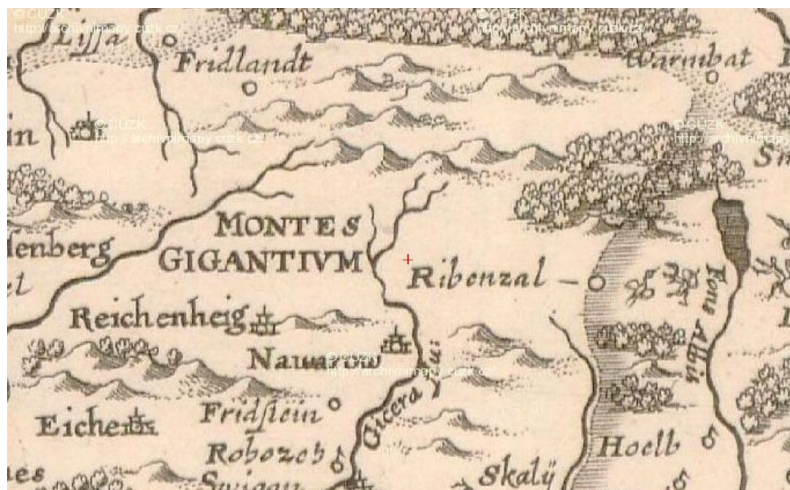
Obec Jizerka se nachází pod horou Bukovec (1005 m n. m.) na Malé jizerské louce (862 m n. m.) v nivě stejnojmenné říčky Jizerky, což z ní dělá nejvýše položenou osadu Jizerských hor. Vývoj obce můžeme rozdělit do čtyř období:

1. období hledačů zlata a drahých kamenů (15. - 17. století)
2. období pastevců a lesních dělníků (15. - 19. století)
3. období rozmachu sklářů (1827 - 1911)
4. období cestovního ruchu (od r. 1900 až po současnost)

7.1.2.1 Jizerka v 15. a 16. století

Do hor se vydávají hledači zlata a drahých kamenů, jsou to především Italové (Vlaši). Zastavili se také na Jizerce, o čemž svědčí místní název Vlašský hřeben a Safírový potok, který byl vyhlášeným nalezištěm a také zprávy v tzv. vlašských knihách z poloviny 15. století (Antonio Medici z Florencie a Johannus z Benátek) a zmínky z popisů jejich cest na „Montes corcontica“ - historické označení pro Jizerské hory a Krkonoše, stejně jako Montes Gigantium (Nevrlý et. al. 2006;

Waldstein 2011), který můžeme najít na Mapě Čech podle Pavla Aretina z Ehrenfeldu (obr. č. 3) po roce 1619. Mapa má grafické měřítko (cca 1: 504 000) a poprvé obsahuje krajské hranice, doly, sklárny a lázně (Semotánová 2001).

Obr. č. 3: Výřez z Aretinovy mapy Čech, zdroj: archiv ČÚZK 2011

Hledání drahokamů se stává vyhledávaným zaměstnáním a Jizerka nazývaná „Bukowec“ či „Bukova hora“ nejznámějším nalezištěm severních Čech. Roku 1595 sem i Rudolf II. posílá své hledače (Waldstein 2011).

Z této doby také pochází první písemná zmínka o Jizerce z pražského archivu (Grundy nad Gizerkú s osadou nazývanou Buková Hora), jde o několikaletý hraniční spor mezi dvěma panstvími: německým Frýdlantským (Bibrsteinové) a českým Navarovským (Smiřičtí). Hranice nebyla nijak přesně vyznačena, běžela volně lesem mezi dnešní Jizerkou a Smědavou. V místech dnešní Jizerky, která byla právě ve sporném území, stálo pouze pár dřevěných bud, v kterých žili navarovští poddaní. Byli to převážně číhači živící se lovem zpěvných ptáků a ptáčníci, kteří je prodávali (odtud také pochází místní název – Na Čihadle). Lovení ryb, pálení dřevěného uhlí a sušení sena také patřilo ke každodenní práci místních obyvatel (Nevrlý 1981; Nevrlý et al. 2006).

Roku 1539 Bibrsteinové osadu vypálili, čímž vznikl spor o průběh hranice panství. Šetření proběhlo přímo na místě královskou pochůzkovou komisí. Svědkové vypověděli, že již téměř o sto padesát let dříve zde hospodařili na pastvinách a v

boudách navarovští poddaní. O tři roky později vynesl soud v Praze rozsudek ve prospěch Zikmunda Smiřického, který prohlašoval za hranici mezi panstvími přirozené rozvodí mezi Severním a Baltským mořem, zatímco Bibrstein uváděl hranici od soutoku Jizerky s Jizerou, přes Bukovec, Zelený vrch až po dnešní Královku, od které již spory o průběh hranice nebyly. Představy obou pánů o průběhu hranice znázorňuje obrázek č. 4. V roce 1546 byla snaha o obnovení územního sporu bratry Bibrsteina, avšak s neznámým výsledkem (Nevrlý et. al. 2006).

Obr. č. 4: Znázornění představ obou pánů o průběhu hranice, zdroj: VÚV TGM 2011

Roku 1578 poté došlo ke znovu otevření sporů ze strany nových držitelů frýdlantského panství, pánů z Rederu. Znovu se vydala do hor inspekční pochůzka směřující k Jizerce. Podle zprávy, která byla po cestě průběžně zaznamenávána, nebyla zatím Jizerka po požáru z roku 1539 obnovena. Celá výprava skončila předčasně, neboť si na ní navarovští počkali a přepadli jí. O sedm let později byly poddaní pánů z Rederu obviněni ze zničení dolu na drahé kameny na Jizerce. Smiřičtí žádali vysvětlení, avšak žádného se jim nedostalo, Rederové vše popřeli (Nevrlý et. al. 2006).

Až roku 1591 došlo k vyřešení tohoto sporu, když císař Rudolf II. potvrdil

smlouvu mezi Zikmundem Smiřickým a Melicharem Redernem o sporné území. Smiřičtí se vzdali tohoto území a Rederové jim vyplatili odstupné. Z hranic se později staly hranice mezi okresy Frýdlant a Jablonec nad Nisou (Nevrlý el. al. 2006). Jeden hraniční kámen můžeme najít na soutoku Jizery s Jizerkou pod Bukovcem (obr. č. 5), kde hranice začínala a druhý u vodní nádrže Souš. Je to vždy necelý metr vysoký kámen s písmenem „F“ na jedné straně (Frýdlantské panství) a „S“ na druhé (Semilské panství) a letopočet 1845 s číslem 311 (Pomníčky Jizerských hor, 2011). Celá hranice je pak dobře vidět na Kumersbergově mapě Čech z roku 1844 (obr. č. 13).

Obr. č. 5: Hraniční kámen na soutoku Jizery a Jizerky, zdroj: Pomníčky Jizerských hor 2011

Roku 1570 byl na úpatí Bukovce postaven první stabilní dům Martina Linke se synem Elisem Linke. Domu se nadále říkalo Baude Lingles (Nevrlý el. al. 2006), který poprvé najdeme na Müllerově mapě Čech z roku 1720 (obr. č. 6), jejímž autorem je Jan Kryštof Müller, rakouský vojenský inženýr. Mapa patří k nejdůležitějším mapám Českého království. Má 25 sekcí (grafické měřítko 1: 132 000) a 1 přehledný list, její parergon s pohledem na Pražský hrad a Karlův most vyryl augšpurský rytec Johann Daniel Herz. Přehledný list v měřítku 1: 649 180 má již skromnější výzdobu, na parergonu spatříme vpravo nahoře Prahu s barokním opevněním (Semotánová 2001).

Obr. č. 6: Výřez z Müllеровy mapy, zdroj: archiv ČUZK 2011

7.1.2.2 Jizerka v 17. a 18. století

Roku 1621 je z Čech vyhnán protestantský rod Rederů a jejich frýdlantské panství kupuje Albrecht z Valdštejna, který o něj brzy přichází i s libereckým panstvím za údajnou zradu proti Koruně. Novým majitelem se stává hrabě Gallas (Nevrlý 1981).

Ze zprávy Clam – Gallasova úředníka Ignatze Konstantina Nomessy z roku 1769 je zřejmé, že první křest lidí od Buchberku pochází z roku 1645. Založení nového osídlení se však počítá v období kolem roku 1550 nazývané nad Gizerkú, Iser, Klein-Iser či Buchberg, buď podle říčky Jizerky, nebo podle hory Bukovce. Volba názvu zřejmě záleží na tom, či úředník píše zprávu zda smičický nebo frýdlantský. Obyvatelstvo je převážně německého původu (Nevrlý et. al. 2006). Oba názvy najdeme na Wielandově mapě Čech z roku 1726 (obr. č. 7) (1: 230 000), která je zmenšeninou slavné Müllеровy, jež byla až příliš velká a tudíž nepraktická pro užívání (Semotánová 2001).

Obr. č. 7: Výřez z Wielandovy mapy, zdroj: archiv ČUZK 2011

Koncem 18. století je na Jizerce zaznamenáno již sedm stavení (51 obyvatel) stojících při Bukovci. Patří k nim i tzv. Hoyerův dům stojící na samotě směrem na Velkou Jizeru – zbytky jsou patrné dodnes. Bydleli zde hlavně pašeráci, pytláci, dřevorubci a pastevci. Obilí ani jiné plodiny tu nedozrály, tudíž jedinou obživou byl chov domácích zvířat. Z tohoto období máme o území zprávy i z prvního vojenského mapování z roku 1768 (příloha č. 1). Skutečně zde stojí sedm chalup. Ale dům „Lingles“ (Martina a Elise Linke) není zaznamenán u Jizery, jak tomu bylo na dřívějších mapách (např. Müllerova mapa), ale na severozápadním okraji Malé jizerské louky. Osada nese jméno „Klein Iser haus“ (Nevrlý 1981; Nevrlý et. al. 2006).

První vojenské (josefínské) mapování bylo zahájeno již za Marie Terezie v roce 1763 a pokračovalo za vlády Josefa II. až do 1785. Pro nedostatky zjištěné z válek s Pruskem byla nařízena rektifikace, ale většina sekcí musela být znovu zmapována. Podkladem pro mapování byla Müllerova mapa. Rukopisné kolorované sekce v měřítku 1: 28 800 se soupisem obcí a údaji o počtu usedlostí po pravé straně, včetně přiloženého písemného operátu, byly zhotovené převážně pro vojenské účely (Semotánová 2001).

7.1.2.3 Jizerka v 19. století

Roku 1825 se přihnala obrovská vichřice a způsobila v lesích velké kalamitní polomy. Sklář Riedl využil této katastrofy a žádá majitele frýdlantského panství (Clamm-Gallase) o povolení k založení sklářské huti s nabídkou pomoci vyklizení

dříví. Roku 1828 je na Jizerce postavena sklářská huť a tím začíná i sklářská historie Jizerky. Franz Riedl na počest uzavření smlouvy staví pomníček – kamennou pyramidu věnovanou synu majitele panství Vilému Clamm-Gallasovi. Jizerka se také na pár let úředně jmenuje Vilémova výšina (Wilhelmshöhe) (Nevrlý et. al. 2006). Svědčí o tom také Hospodářská mapa Čech Ernsta Schwarzera z roku 1842 (obr. č. 8) (cca 1: 600 000) s plánky vybraných měst na okrajích mapy. Jde o první přehledné kartografické znázornění rozmístění struktury průmyslu v Čechách (byl to např. průmysl sklářský, kamene a zemin, kovodělní, potravinářský aj.). Toto znázornění vzniklo v souboru tématických map v hospodářské statistice (Semotánová 2001). Lze z ní tedy snadno vyčíst, že zde byl sklářský průmysl s výrobou dutého skla (zelená barva a mapová značka připomínající přesýpací hodiny) a naleziště granátů.

Obr. č. 8: Výřez z hospodářské mapy Ernsta Schwarzera, zdroj: archiv ČUZK 2011

Se sklářskou výrobou se na Jizerce rozmohl čilý ruch. Byly postaveny další stavby jako např. Panský dům jako sídlo pro majitele sklárny, hostinec Zum Buchberg, brusírna skla, ze které se brzy stala hospoda Pyramida, pekárna a pila. Jelikož huťmistr Riedl bydlel stále v Antonínově v údolí Kamenice, nechal postavit Jezdeckou cestu (Riedel's Reitweg), aby mohl koňmo pohodlně přejíždět (Nevrlý et. al. 2006). Poprvé ji můžeme vidět na Císařských otiscích (Stabilním katastru) (příloha č. 2) z roku 1843 jako vlnící se čáru směrem na východ (lépe znatelná je z druhého vojenského mapování z roku 1851-52 (příloha č. 3) spolu s dalšími stavbami na Jizerce. O založení stabilního katastru (1: 2880) se zasloužil František I., když

vyhlásil patent o pozemkové dani a vyměření půdy, což znamenalo geometrické zobrazení všech pozemků (Semotánová 2001). Dobře tu rozeznáme Starou sklárnu (Nová ještě nestojí), Panský dům, Starou pilu a další. S identifikací jednotlivých budov nám pomůže plánec budov z Muzea Jizerských hor (příloha č. 4).

V roce 1866 postavil Josef Riedl druhou huť, zvanou Novou. V tento čas zažívá Jizerka svůj největší rozkvět (1880 – 90), má kolem 450 obyvatel a je tu postavena i škola pro místní děti sklářů. Od vrcholné konjunktury sklářství počet obyvatel už jen klesá. Starší huť přestala pracovat roku 1887 (Nevrlý et. al. 2006).

7.1.2.4 Jizerka ve 20. století

V roce 1911 byla zastavena výroba i v Nové huti. Zasloužil se o to především nedostatek dřeva a také přechod na topení uhlím, které přivážela železnice (od roku 1902). Od konce 19. století vzrůstá obliba horské turistiky, proto z některých domů se stávají turistické ubytovny a hostince. Také z Nové sklárny a Panského domu vzniklo turistické a rekreační zařízení (Nevrlý et. al. 2006).

V první třetině 20. století se rozmach turistiky rozmohl natolik, že počet lůžek činil až čtyřnásobek počtu tehdejších stálých obyvatel a to v poměru 700 : 160 ve 44 domech: (7 hostinců, 4 obchody, 1 řeznictví, 1 celnice, 1 pila, 3 truhlárny, 1 pekárna, 2 ševcovny, 1 škola) (Muzeum Jizerských hor na Jizerce 2010). Podrobnější informace o počtu domů a obyvatel podává tabulka č. 1.

Po druhé světové válce a odsunu Němců zbylo na Jizerce 65 obyvatel a 44 domů. Vyučování v místní škole probíhalo, dokud počet dětí nepoklesl pod čtyři, což se stalo v roce 1962. Většina domů byla znárodněna a předána k užívání Státním lesům. Objevují noví vlastníci chalup, hlavně po roce 1960 – např. pan Plecítý, Severočeské muzeum Liberec, Ginzellovi, Vlasatý, Bezecný a další (ČSOP Jizerka 2011).

S příchodem mechanizace, která se v této oblasti projevila především u motorových pil, již nebyla práce pro tolik lesních dělníků, kteří také odcházeli. Větší chalupy se změnilly na rekreační zařízení a menší v soukromé chalupy (Nevrlý et. al. 2006).

V 80. letech postihla okolní lesy ekologická katastrofa. Monokulturní smrkové lesy, oslabené kyselými dešti způsobenými elektrárnami především v polském podhůří, byly napadeny kůrovcem a musely být vykáceny, čímž vznikly mnohahektarové holiny (Dudovi 2011)

Dnes již lesy opět vyrůstají. Zpočátku byly vysazovány pouze smrky, ale později i listnáče. Rekreační střediska se změnila na soukromé hotely a penziony.

7.1.3 Budovy na Jizerce

Hojerův dům (č. 7) parcelní číslo: 309

Na staré Celní cestě pod východním úpatím Středního hřebene jizerského si roku 1699 postavil Christoph Schönwald chalupu. Těžko říci, co ho tenkrát přimělo ji stavět právě zde v takové pustině, daleko od všech lidských obydlí. V roce 1777 je jako obyvatel domu uváděn Hojer (Nevrlý et. al. 2006).

V roce 1826 byl v pozemkových knihách jako majitel domu i pozemku zapsán Franz Huýer. Hojerové sem přišli z obce Velká Jizera, která byla odtud dobře vidět a dali samotě jméno. Říkalo se jí Hoyerhaus, česky pak Hojerův dům. Jméno přetrvalo až do současnosti a je možné jej nalézt jak v historických, tak v současných mapách. Dům následně sloužil jako hájovna Clam-Gallasovské vrchnosti. Do odsunu německého obyvatelstva zde žila rodina hajného Junkera. Po druhé světové válce zůstal dům opuštěný a chátral, až se nakonec zřítíl. V současnosti po něm jsou jen špatně znatelné základy (Simm 2004; Nevrlý et. al. 2006).

Hnojový dům (č. 8) parcela 311

Tento dům je jeden z nejznámějších na Jizerce a to hlavně díky jeho majiteli Gustavu Ginzelovi, vášnivému cestovateli a vypravěči příběhů. Velmi rád vyprávěl příběh o tom, když roku 1963 jeho rodina kupovala polorozbořenou chalupu č. 8, která byla až po okna zaplněna kravským hnojem, který prodali za více, než stála samotná chalupa. Odtud také název Misthaus – Hnojový dům, který se brzy stal vyhledávaným právě díky Gustavu Ginzelovi a jeho příběhům a domu plným suvenýrů z cest, připomínající spíše harampádí. V srpnu 1996 vyhořel, ale ani ne za rok byl obnoven. Hnojový dům najdeme již téměř na každé současné turistické mapě

Jizerských hor. (Nevrlý et. al. 2006).

Stará škola – Muzeum Jizerských hor (č.43) parcela 436

Budova Staré školy byla postavena roku 1889, kdy obyvatel začalo pomalu ubývat. Chodily do ní děti převážně sklářů, dřevařů, řemeslníků a obchodníků. S ukončením sklářské výroby ve 20. letech 20. století poklesl značně počet dětí, avšak vyučování probíhalo až od roku 1962. V 50. letech 20. století zde sídlil Národní výbor, poté prodejna potravin a nakonec byl objekt přestavěn na rekreační zařízení bytového podniku v Desné. Na krátký čas zde našla útočiště Horská služba a Státní ochrana přírody. Roku 1989 Starou školu koupil ČSOP Jablonec n. N. a předal jej do užívání 3. ZO Jizerka, od října 1994 se zde nachází informační středisko a muzeum Jizerských hor s expozicí Stará tvář Jizerských hor (ČOSP Jizerka 2011)

Panský dům (č. 20) parcela 321

V souvislosti se založením skláren na Jizerce postavil Franz Riedel v roce 1828 třípatrový roubený dům, který sloužil jako sídlo místních huťmistrů. Po vyhasnutí Nové sklárny v roce 1911 již neplnil tuto funkci, zůstal tu pouze dozorce, který dohlížel na nemovitosti. Nevyužité místnosti byly dány k využívání jabloneckému horskému spolku, který sem posílal děti na prázdniny. Panský dům se tak stal zotavovnou, později hospodářským stavením lesní správy. V 80. letech 20. století byla provedena zásadní rekonstrukce, při které došlo i k změně vzhledu domu. Rekonstrukce však nebyla dokončena a stavba nebyla nadále využívána, začala tedy znovu chátrat. Novými majiteli se stali manželé Dudovi, kteří jen šetrně a v původním stylu zrekonstruovali na hotel Panský dům otevřený v roce 2002. Objekt je dnes chráněnou kulturní památkou (Simm 2004; Simm 2005; Nevrlý et. al. 2006).

Chata Pyramida (č. 21) parcela 325

Záhy po založení sklárny v roce 1828 byla postavena na Sklářském potoce poblíž pomníku Pyramida brusírna skla. Brzy však brusírna zanikla a místní rodina Kunzova otevřela hostinec U pyramidy, v kterém také Franz Kunze zastával funkci starosty. Hostinec prosperoval a v roce 1927 k němu byl přistavěn prostorný roubený

sál. Po druhé světové válce provozovala hostinec paní Kakrdová (rozená Kunze), která v 60. letech Pyramidu prodala. Vlastníci se poté střídali a zanedbávali údržbu, ale přesto si hostinec zachoval své jméno. V roce 2005 se majiteli stali manželé Dudovi, kteří Pyramidu zrekonstruovali a provozují dále jako Chatu Pyramida (Simm 2004; Simm 2005; Nevrlý et. al. 2006).

Nová sklárna (č.16) parcela 346

Je druhou modernější sklárnou na Jizerce postavenou sklářem Riedelem v roce 1866, ve které se tavilo sklo až do roku 1911. Na rozdíl od staré sklárny, která byla rozebrána a zbyly jen kamenné obvodové zdi a komín, nová sklárna zůstala stát a byla poskytována různým dětským organizacím. Když Riedel nechal odstranit sklářské vybavení, zřídil zde Svaz dětských ubytoven nocležiště s dvěma sty lůžky. Krytá hala sloužila jako prostor pro dětské hry. Po druhé světové válce sloužila už jen jako skladiště či garáže a její údržba byla značně zanedbaná. V roce 1990 ji koupili manželé Dudovi a zrekonstruovali, nyní Sklárna slouží jako restaurace a penzion (Simm 2004; Simm 2005; Nevrlý et. al. 2006).

Terénní stanice Severočeského muzea (č. 42) parcela 419

Dům si postavil hajný Kluge a vodu k domu si přivedl ze Středního hřebene příkopem. Od roku 1961 je ve vlastnictví Severočeského muzea v Liberci, který v něm má svou terénní stanici. Stačila k tomu jediná návštěva ředitelství frídlantského Lesního závodu. Dům má č. 42 (Nevrlý et. al. 2006) , avšak v plánu je udáván pod č. 41.

Stará pila (č. 9) parcela 327

Z bývalé Kunzeho pily se stal penzion Stará pila, který přeměnili turisté z tělovýchovné jednoty Tatran Jablonec nad Nisou (Simm 2004; Simm 2005).

Chata pod Bukovcem (č.36) parcela 339

Posledním stavením směrem na Horní Polubný je Chata pod Bukovcem, dřívější Kakrdovo pohostinství zvané Zum Buchberg (U Bukovce), postavený v třicátých letech 19.století. Ubytovací hostinec dobře prosperoval a byl několikrát rozšířen. Časem zařízení sloužilo podnikové rekreaci pod názvem Mořina, dnes však už slouží opět veřejnosti jako Chata pod Bukovcem (Simm 2004; Simm 2005)

Penzion Kakrda (č.45) parcela 449

Kunze si ve třicátých letech postavil naproti svému hostinci ubytovnu s názvem Buchberg-baude. Po druhé světové válce ubytovnu využíval podnik Státní lesy a byla známější pod názvem Pionýrák. V 90. letech byla převedena do soukromého vlastnictví pod názvem Penzion Kakrda (Simm 2004; Simm 2005).

7.2 Semilské panství

7.2.1 Územní příslušnost obcí Semilského panství

Podle Berní ruly (1654) a později Tereziánského katastru (1757) jsou obce Semilského panství uváděny v Boleslavském kraji. Až zhruba do roku 1850, kdy jsou psány pod okresem Tanvald, politický okres Liberec. Roku 1854 se okresem stala Smržovka s provizorním sídlem v Tanvaldě, avšak k přeložení sídla do Smržovky již nikdy nedošlo, tudíž od roku 1868 jsou psány v okrese Tanvald, politický okres Jablonec nad Nisou. V období druhé světové války (1938 – 45) bylo území v německém záboru a hned po válce opět v okrese Tanvald, politický okres Jablonec nad Nisou. Od roku 1849 jsou obce v okrese Jablonec nad Nisou (Kuča 2004).

7.2.2 Správní vývoj obcí Semilského panství

7.2.2.1 Příchovice

První písemnou zmínku o obci Příchovice (Przichowicze) nalézáme v roce 1577 (z rejdicke hutní výsady). Roku 1850 se k Příchovicím připojily osady Tesařov (Schenkenhahn) a Potočná (Tiefenbach) a v roce 1868 byly sloučeny s Příchovicemi a staly se z nich místní části (Kuča 2004).

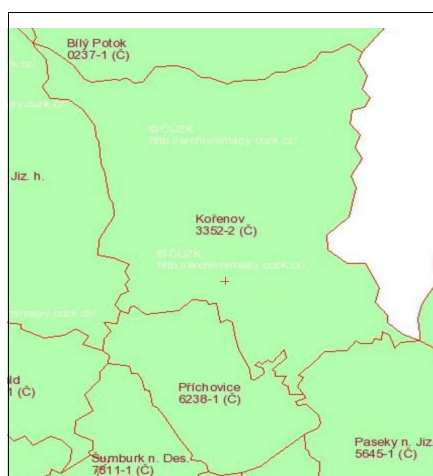
Roku 1868 se k Příchovicím připojila osada Rejdice a v roce 1880 další osady. Příchovice se tak dělily na Unter (Dolní) a Ober (Horní) Příchovice, Falkenberg, Hüttenberg (Nová Huť), Mähren (Morava), Neudörfel (Nová Víska), Schenkenhahn (Tesařov), Stefanshöhe, Světlá, Tiefenbach (Potočná), Wüstung (Pustiny). Vše vyvrcholilo v roce 1890, kdy bylo vše sloučeno v jeden celek a roku 1897 vzniklo městečko Příchovice. Roku 1921 se obec Rejdice s osadou Počátky osamostatnily a s výjimkou druhé světové války, kdy patřily opět k Příchovicím, zůstaly samostatné až do roku 1950, kdy se obec Rejdice vrátila a zůstala obcí Příchovic. Tento rok došlo k zmenšení katastrálního území Příchovic o 296 ha, místní části Potočná, Pustiny, Morava, Sladká Díra byly připojeny k obci Desná, později (r. 1980) z nich vznikla osada a k. ú. Desná II. Příchovice tak byly zmenšeny na vlastní horskou část – Příchovice, Tesařov, Nová Víska a Světlá (Kuča 2004). Roku 1960 byly Příchovice a její přidružené obce připojeny k nově vytvořené obci Kořenov.

7.2.2.2 Polubný

První písemnou zmínku o obci Polubný (Pollaun) najdeme roku 1700 v Držkovské matrice. Roku 1790 byl Polubný rozdělen na Horní a Dolní Polubný, časem se skládal z místních částí: Horní Polubný, Horní Kořenov, Dolní Polubný, Černá Říčka, Nýčovy Domky a Souš. Roku 1899 se stal Polubný městečkem. Roku 1951 podobně jako u Příchovic došlo ke zmenšení katastrálního území Polubný, místní části Dolní Polubný, Merlov, Černá Říčka, Nýčovy Domky, Noviny a Souš byly připojeny k obci Desná, později (r. 1980) z nich vznikla Desná III. Roku 1854 byla osada Kořenov (Wurzelsdorf) připojena k obci Polubný a roku 1880 došlo ke sloučení, z Kořenova se stala místní část. Roku 1955 se místní část Kořenov osamostatnila a vznikla nová obec Kořenov, ke které se roku 1960 připojila osada Horní Polubný spolu s Příchovicemi, Jizerkou a Rejdicemi (Kuča 2002).

7.2.3 Územní změny obcí Semilského panství

Roku 1950 a 1951 přišla k. ú. Příchovice a Polubný o části svého území (o 296 ha a 641 ha), které byly připojeny k obci Desná, od roku 1980 jsou vedeny jako obce a k. ú. Desná II. a Desná III. Tyto roky jsou výrazným mezníkem ve vývoji této oblasti, neboť došlo k odtržení místních částí Dolní Polubný, Merlov, Černá Říčka, Nýčovy Domky, Novina a Souš od Polubného, společně s místními částmi Morava, Potočná a Pustiny obce Příchovice (Kuča 2002; Kuča 2004). Obrázek č. 9 udává hranice katastrálních území před jejich zmenšením a obrázek č. 10 stav po zmenšení.

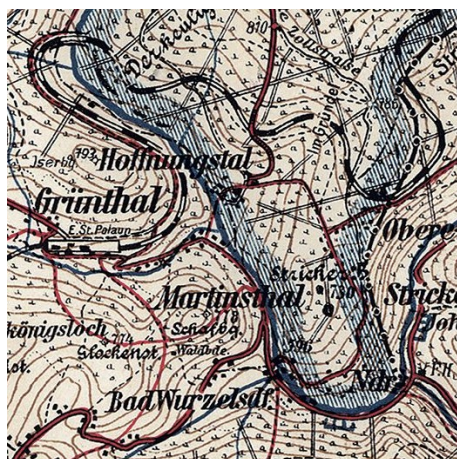

Obr. č. 9: Stav k. ú. před jejich zmenšením, zdroj: archiv ČUZK 2011

Obr. č. 10: Stav k. ú. po jejich zmenšení, zdroj: Přehledná mapa ČR 2011

Roku 1959 probíhalo územní vyrovnání s Polskem (4/1959 Sb.), podle dohody měla celá část trati Tanvald – Harrachov vést na území ČSR. Připojené území bylo rozděleno do k. ú. Polubný a Harrachov. Celkově jde o rozlohu kolem 160 ha, z toho cca. 97 ha připadlo Polubnému (Zubačka 2011). Obrázek č. 11 udává státní hranice před územním vyrovnáním a obrázek č. 12 stav po vyrovnání.

Obr. č. 11: Výřez z Matouschkovy mapy Jizerských hor, stav státních hranic před vyrovnáním, zdroj: archiv autora

Obr. č. 12: Současná mapa, stav státních hranic po vyrovnání, zdroj: Přehledná mapa ČR 2011

7.2.4 Historie a současnost katastrálního území obcí Semilského panství

7.2.4.1 Rejdice

Poprvé byla uváděna až roku 1577, ale je známo, že tato oblast byla atraktivní již mnohem dříve, především díky čistému křemenu z Příchovického hřebene (Bílá skála 963,8 m n. m.), který se zde údajně lámal už ve 14. století. Čistý křemen byl pak dále přepravován ke sklářským hutím. Nejpozději v 2. polovině 16. století byla v Rejdicích na pravém břehu potoka Zlatníku postavena sklářská huť, kterou před rokem 1577 koupil huťmistr Paul Schürer. Koupí získal tři hutní statky, ke kterým přikoupil ještě jeden statek příchovický. Roku 1577 Schürer žádá majitele Semilského panství Jaroslava Smiřického, který jej roku 1548 zdědil, o scelení hutních statků do jednoho celku. Odtud také pochází první písemná zmínka. Jaroslav

Smiřický scelení povolil a co víc, zbavil Schürera poddanství. Koncem 16. století postavil Schürer novou huť na soutoku Jestřebce a Mlýnského potoka v Rejdicích. Tzv. Rejdická huť i s dceřinými provozy zanikla v 2. polovině 18. století. Na místě bývalé sklárny na potoce Zlatníku byla zřízena myslivna, pivovar a palírna. Obec Rejdice můžeme poprvé najít na Müllerově mapě z roku 1720 (obr. č. 6) pod názvem Reydztz. Obyvatelé dále pracovali v lese, zpracovávali len či docházeli za prací do okolních obcí. Z dalších období nejsou o obci Rejdice žádné zprávy (Kuča 2004).

7.2.4.2 Příchovice

Na odlesněném svahu Příchovického hřebene se usadili uprchlíci ze sousedního panství Hrubý Rohozec, konkrétně z okolí Příšovic a Hrubého Rohozce, důvody byly pravděpodobně náboženské. Osadu pojmenovali podobně jako svou domácí Příšovice – Příchovice. První písemnou zmínku o již existující vsi najdeme, stejně jako u Rejdic, v privilegiu Jaroslava Smiřického se Smiřic z roku 1577 pro nově vzniklý svobodný hutní statek Paula Schürera. Hlavní obživou místních obyvatel bylo pěstování a zpracování lnu a také práce v Rejdické sklárně. Ve druhé polovině 18. století byla Rejdická huť uzavřena, od té doby živil obyvatelé jen les a len, nebo docházení za prací do údolí (Kuča 2004).

V polovině 17. století měli Příchovice pouhých 17 chalup, ovšem od 17. století Jizerské hory zaznamenaly rychlý osidlovací ruch, a tak v roce 1843 bylo již 304 chalup. S narůstajícím obyvatelstvem rostla i potřeba hřbitova, který byl s pomocí vrchnosti roku 1690 zřízen, na něm pak vyrostl hrázděný kostel. Z této doby také pochází Müllerova mapa z roku 1720 (obr. č. 6), která je dokladem jak existence Příchovic (Przichowitz), tak místního kostela (Kuča 2004).

Hlavní rozvoj Příchovic podpořili Preisslerové z Rejdic, když roku 1623 koupili od Albrechta z Valdštejna les mezi Hlubokým potokem, Černou Desnou a cestou z Tanvaldu do Příchovic, kde ve smlouvě stálo, že odlesněná půda bude následně obhospodařována a vzniknou zde lidská obydlí. Ta vznikala hlavně kvůli nově vzniklým sklářským hutím, ale zůstala i po jejich zániku. Takto vznikly místní části Morava, Pustiny a Potočná (Kuča 2004). Jistou představu o průběhu kácení lesa

a zakládání obcí si uděláme na mapách prvního vojenského mapování z roku 1768 (příloha č. 1), kde najdeme obce Tiefenbach a Wustigen, již téměř ve vykácené oblasti. Je zajímavé, že zde není zakreslena obec Morava, kterou nalézáme až v druhém vojenském mapování z roku 1851 (příloha č. 3), které vzniklo kvůli nepřesnosti a nespolehlivosti prvního mapování. Podkladem pro druhé (Františkovo) vojenské mapování se stal zmenšený a zjednodušený stabilní katastr (z 1: 2880 na 1: 28800) a pro zobrazení reliéfu bylo použito Lehmannova šrafování (Semotánová 2001).

V Potočné roku 1786 postavil Bernard Unger sklárnu na soutoku Černé a Bílé Desné, která pracovala až do roku 1805, kdy přešla do vlastní režie semilského panství. To ji pronajalo Franzi Antononu Brücknerovi z Antonínova, jenž ji dále provozoval až do konce 20. let 19. století. Sklárna chátrala a roku 1835 byla stržena. Ve 30. letech 19. stol. provozoval lékař Josef Schindler malé lázně (můžeme je najít na mapě druhého vojenského mapování (příloha č. 3)), které roku 1858 koupil Ferdinand Unger a přestavěl je na rafinerii skla (Kuča 2002; Kuča 2004).

Zásadní význam pro vývoj Příchovic byla polovina 19. století, kdy byl stržen starý již zchátralý kostel a za iniciativy knížete Kamila Rohana vyměřeno náměstí a postaven nový kostel. Příchovice se značně těšily přízni majitele panství, který z nich snad chtěl mít horské turistické centrum. Napomohla tomu i skutečnost, že byla dokončena nová Krkonošská silnice z Liberce do Trutnova, která zpřístupnila tento špatně dostupný kraj (Kuča 2004). Tuto silnici zaznamenává mnoho map a také pokaždé různě např. na Kumersbergově mapě Čech z roku 1844 (obr. č. 13) v měřítku 1: 288 000. Jejím autorem je rakouský důstojník, který se podílel na katastrálním měření v Čechách (Semotánová 2001), ale až druhé vojenské mapování jí zachytilo věrně (příloha č. 3).

Obr. č. 13: Výřez z Kummersbergovy mapy, zdroj: archiv ČUZK 2011

V souvislosti s tím byla roku 1847 nad Příchovicemi postavena i první Jizerskohorská rozhledna Štěpánka, kterou poprvé najdeme na Matouschkově mapě Jizerských hor z roku 1927 (příloha č. 5). V této době již pomalu zanikají okolní sklářské hutě a tudíž se těžiště rozvoje přesouvá z vysoko položeného jádra Příchovic dolů do údolí Desné, kde vznikají velká průmyslová centra např. Polubenská a Příchovická sklářská huť Josefa Riedela. Díky tomu začíná údolní část žít úplně odlišným životem než horské jádro Příchovic, kde se rozvinulo domácí vinutí a foukání perel popřípadě denní docházení do textilek a skláren v údolí (Kuča 2004).

Hospodářská mapa Čech Ernsta Schwarzera (obr. č. 8) z roku 1842 naznačuje, že zde byl průmysl textilní (červenou barvou). Velký průmyslový vzrůst napomohl, že se Příchovice roku 1897 staly městečkem s historickým maximem obyvatel (3 828 obyvatel) (Kuča 2004).

Výše uvedená územní změna z roku 1950 omezila Příchovice na vlastní horskou část (Příchovice, Tesařov, Nová Víska, Světlá). Díky této změně a díky odsunu německého obyvatelstva po válce výrazně poklesl počet obyvatel. Z chalup se staly soukromé chaty a Příchovice se staly horskou rekreační obcí s cennými dřevěnými stavbami lidové architektury (Kuča 2004).

7.2.4.3 Polubný (Polaun)

Na jihovýchodním okraji Jizerských hor najdeme osadu Horní Polubný, která dnes zaujímá jen zlomek původního katastru.

První osídlení Polubného (Pallaun) se datuje kolem roku 1680 v rámci panství Semily. Název Pallaun objevující se v držkovské matrice roku 1700 vznikl zkombinováním jmen dvou potoků Malý a Velký Polomý (dnešní Hluboký a Příchovický potok). Je to zároveň i první písemná zmínka o obci, která již roku 1713 měla 51 dominikálních chalup. O pár let později vychází Müllerova mapa (obr. č. 6), na které Polubný (Polau) poprvé najdeme. Polubný můžeme rozdělit na horskou (Horní Polubný, Horní Kořenov, Tesařov...) a údolní část (Dolní Kořenov a Dolní Polubný). Každá oblast se vyvíjela jiným způsobem, podobně jako tomu je v Příchovicích. V odlehlých horských sídlech Horního Polubného přetrvávalo kácení a svážení dřeva, pálení dřevěného uhlí a tkaní lnu, nebo obyvatelé chodili za prací do údolí. V letech 1789 – 1793 zde byl vystavěn kostel sv. Jana Křtitele, což potvrzuje i Kumersbergova mapa Čech z roku 1844 (obr. č. 13), později pak socha Jana Nepomuckého, okolo které vzniklo náměstí (Kuča 2002).

V údolích se vývoj osídlení opíral převážně o průmysl, a to sklářský a textilní. První sklářská huť sv. Antonína byla postavena bratry Preisslerovými v Dolním Kořenově (Wurtzeldorf) poblíž soutoku Jizery a Mumlavy roku 1701, svědčí o tom i Müllerova mapa (obr. č. 6) z roku 1720, mapovou značkou připomínající pohárek. Huť pracovala do konce 60. let 18. století. Na kořenovském potoce pracovala pila a stoupa na výrobu louhu a ani brusírny skla nebyly výjimkou (Kuča 2002).

Roku 1858 vznikla přádelna bavlny, kterou později koupil Josef Riedel a postavil zde i sklářskou huť, na jejímž místě posléze vznikly domy pro dělníky přádelny. Přádelna dobře prosperovala a byla roku 1886 byla rozšířena o přádelnu bavlněného odpadu a následně o barvírnu. Celý komplex zanikl po 2. světové válce (Kuča 2002).

Roku 1849 založil Augustin Neumann a Johann Fischer rašelinové lázně, které časem odkoupil Josef Riedel a přeměnil je v léčebný dům a ubytovací penzion, který byl zrušen za 2. světové války. Po válce krátce fungoval jako zdravotní zařízení Jabloneckých skláren. Roku 1859 byla dokončena stavba Říšské silnice a později i

Jizerské silnice údolím Jizery k Poniklé, kterou najdeme na mapě druhého vojenského mapování (příloha č. 3) v nedokončeném stavu (Kuča 2002).

V Dolním Polubném byla první sklárna postavena Ignatzem Fridrichem u nově budované Říšské silnice roku 1847, záhy ji odkoupil a zmodernizoval Josef Riedel. Později postavil nedalekou Příchovickou huť a ve staré huti zřídil slévárnu bronzu a rafinerii skla. V následujících letech zaznamenal komplex největší rozvoj s dominantní výrobou svítidel a lamp. I Hospodářská mapa Čech Ernsta Schwarzera (obr. č. 8) z roku 1842 jasně říká, že Polubný byl sklářskou obcí (zelená barva), i když k hlavnímu rozvoji sklářství došlo až po jejím zhotovení (Kuča 2002).

Po druhé světové válce byl podnik znárodněn jako Národní podnik Jablonecké sklárny Desná a po roce 1989 akciová společnost Ornela. Tyto skutečnosti zapříčinily stále větší rozmach Polubného, který byl roku 1899 povýšen na městečko Františkem Josefem I., kdy měl již 5 368 obyvatel. Vybudování horské železnice (Tanvald – Jelenia Góra v roce 1902) podpořilo další rozvoj průmyslu. Železnici můžeme vidět na Matouschkově mapě Jizerských hor (příloha č. 6). Velké nádraží v Horním Kořenově se stalo nádražím pohraničním (Kuča 2002).

V 2. polovině 20. století byl zaznamenán velký pokles obyvatelstva ve všech oblastech Polubného, což bylo jistě zapříčiněno odsunem německého obyvatelstva, ale hlavní podíl na tom má výše zmíněná územní změna z roku 1951, která Polubný omezila na Horní Polubný, Horní a Dolní Kořenov, Tesařov a Růžodol. Opuštěné nemovitosti začaly převážně sloužit k rekreačním účelům (Kuča 2002).

7.2.5 Historické budovy a zajímavosti

Rozhledna Štěpánka

Nad Příchovicemi na vrcholu Hvězda (959 m n. m.), stojí novogotická kamenná rozhledna Štěpánka, která je nejstarší rozhlednou v Jizerských horách. Pojmenování pochází od jména arcivévody Štěpána, který tu dohlížel na stavbu Krkonošské silnice (David et Soukup 1994; České hory 2011).

Stavba započala roku 1847, ale celá stavba byla dokončena až roku 1892, kdy k dolní 6m části byla dostavěna štíhlá osmiboká věž z kombinace cihel a pískovce. Z 24m rozhledny je výhled hlavně na západní Krkonoše, údolí Desné a Kamenice.

Můžeme vidět i roztroušenou zástavbu horských chalup až k přehradě Souš s horou Jizerou v pozadí (David et Soukup 1994; Rozhledna Štěpánka 2011).

Kostel sv Víta

Za velké podpory Marie Polyxeny Desfoursové byl v Příchovicích roku 1690 založen hřbitov, o pár let později i hrázděný kostel sv. Víta, který byl celkem dvakrát rozšířen. Pro rozsáhlou zchátralost byl po roce 1841 zbořen. Stavba nové novorománské trojlodní baziliky sv. Víta začala roku 1859 (Kuča 2004).

Hrobka Riedelů

V druhé polovině 19. století dávali zámožní měšťané a úspěšní průmyslníci na obdiv své bohatství stavbou mohutných rodinných vil a hrobek. Riedelové nezůstali pozadu a nechali si postavit od známého libereckého stavitele Adolfa Burgera novogotickou rodinnou hrobku z hořického pískovce na vlastním rozsáhlém pozemku s výhledem na příchovickou huť, i když zvyk byl stavět rodinné hrobky na místním hřbitově. Po roce 1951 v ní bylo umístěno podnikové ředitelství nově vzniklého národního podniku Jablonecké sklárny. Dnes je hrobka nově opravena a při slavnostech otevřena veřejnosti (Město Desná 2011).

Vila Josefa Riedela

Na pozemku nedaleko centra Desné, kde dříve stávaly vodoléčebné lázně, dnes stojí monumentální vila sklářského magnáta Josefa Riedla ml. Návrh stavby byl prý vypracován v Lublani, avšak projekt vypracoval jablonecký architekt Arwed Thamerus, k samotné stavbě došlo v roce 1894. Riedlové byli velmi zámožní, což se projevilo na celém provedení stavby i vnitřního vybavení, vila představuje typ reprezentačního sídla významného podnikatele (Město Desná 2011).

Syn Josefa Riedla ml., Walter Riedel se silně angažoval v nacistickém hnutí, tudíž musel po roce 1945 vilu opustit s celou rodinou. Vila pak byla využívána k různým účelům, dnes patří obci Desná a je v ní zřízena mateřská škola a kulturní středisko s knihovnou a malým muzeem. Riedelova vila je zapsána v Ústředním seznamu kulturních památek ČR pod číslem 12785/5-5598 (Město Desná 2011).

Mezinárodní trať Tanvald - Hirschberg (Jelenia Góra)

Trať Tanvald - Harrachov známá pod číslem 035 nebo také jako "kořenovská Zubačka" či "Polubenka" je zajímavá nejen unikátním stavebním provedením, ale také svojí bohatou historií. Není tedy divu, že se stala pravidelným cílem cest pro obdivovatele železnice a technických památek. V roce 1992 byl úsek Tanvald - Kořenov prohlášen Ministerstvem kultury ČR za kulturní památku (Zubačka 2011).

Trať byla postavena v letech 1899 – 1902 jako důležitá spojnice průmyslových oblastí Liberecka a Jablonecka se západní oblastí Slezska s městem Hirschberg (Jelenia Góra). Provoz byl zahájen 30.června 1902 z Tanvaldu pouze do Kořenova (tehdy Grünthal), neboť spojení do tehdejšího Hirschbergu zabránilo zřízení pilíře viaduktu přes řeku Jizeru. Celá trať v délce 59 km začala fungovat až o 4 měsíce později v osobní přepravě, nákladní pak v polovině roku 1903. Trať se stala významnou spojnici pro vývoz textilních výrobků do Pruska, stejně tak dovoz kvalitního hornoslezského uhlí a surovin pro sklárny. Elektrifikace trati na Pruské straně byla dokončena roku 1923 (Zubačka 2011).

S rokem 1945 se výrazně snížil její význam, byl ukončen elektrický provoz a uzavřen mezinárodní železniční přechod do Polské republiky. Poslední vlaky projely v souvislosti s odsunem Němců či převozem sovětské vojenské techniky a kořisti z tehdejší Říše (Zubačka 2011).

Po nutné rekonstrukci trati Tanvald – Kořenov byl 26. května 1963 zahájen provoz až do nově vybudované zastávky Harrachov, jejíž prostor byl získán v rámci územního vyrovnání s Polskem v roce 1959. Byla to bývalá polská zastávka Tkacze (německá Strickenhäuser) (Zubačka 2011).

Přes pokusy o obnovení mezinárodního spojení v letech 1991 – 92 se jej nepodařilo navázat. Proběhla pouze více než desítka mimořádných jízd neveřejných vlaků (Zubačka 2011).

Protržená přehrada

Sypaná zemní hráz přehrady na Bílé Desné zkolaudovaná v listopadu 1915 nevydržela ani rok provozu, když se 18. září 1916 protrhla a zapříčinila obrovskou katastrofu v oblasti Desné a nezapomenutelně ovlivnila osudy místních lidí. Příčinou

protržení hráze bylo nerovnoměrné sedání tělesa hráze oproti stabilní výpustní štolu se šoupátkovou věží. Jak masa zeminy dosedala na stabilní výpustní štolu, došlo k postupnému "rozlomení" hráze právě nad výpustní štolou. Ukázalo se, že chybný byl již samotný projekt a také technologie výstavby. Protržená přehrada byla v roce 1996 prohlášena za kulturní památku a je častým turistickým cílem (Jizerky 2011). Poprvé ji najdeme na Matouschkově mapě jako Dessendf. Talsp. Bruch (příloha č. 6).

Soušská přehrada

Z důvodů častých jarních záplav se na Liberecku a v oblasti Jizerských hor začaly stavět údolní přehrady. Ani přehrada na Černé Desné se sypanou zemní hrází, podobně jako u Protržené přehrady na Bílé Desné, není výjimkou. Jejich hlavním úkolem bylo zabránit dalším záplavám. Stavba obou přehrad začala téměř současně, tudíž není divu, že i kolaudace obou děl proběhla stejně – 18. 11. 1915. V zátopové oblasti soušské přehrady stálo 14 domů, majitelé si je rozebrali a přenesli do okolních vesnic. Původně měla hráz stát o cca 600 m níže, ovšem úspory tomu zabránily (Jizerky 2011). Přehradu můžeme poprvé vidět na Matouschkově mapě (Darre Talsperre) (příloha č. 6).

V reakci na protržení přehrady na Bílé Desné proběhla na soušské přehradě rozsáhlá rekonstrukce. Z obavy, aby se nestalo něco podobného znovu, bylo zesíleno těleso hráze a tím i zvýšeno o jeden metr, čímž se zvětšil retenční objem přehrady (Jizerky 2011).

Přehrada byla hojně využívána k rekreaci jako např. půjčovna loděk a na březích stály chatky, jejichž základy jsou znatelné dodnes, jež musely být odstraněny poté, co se přehrada přeměnila na rezervoár pitné vody. Při úpravě pro vodárenské účely (včetně výstavby úpravny pod přehradou) probíhající v letech 1969 – 74 byla přehrada vypuštěna, díky čemuž se objevily základy staveb tehdejší zadní Souše, kterou můžeme naposledy vidět na mapě druhého vojenského mapování (příloha č. 3) jako Hinter Dörre. Přehrada je významným rezervoárem pitné vody a zásobuje značnou část Jablonecka (Jizerky 2011).

Do roku 1951 byla Soušská přehrada v katastrálním území Polubný, nyní je na území Desné. Hranice mezi současnými k. ú. vede podél levého břehu přehrady,

současně se silnicí (Jizerky 2011).

7.3 Statistický přehled pro kořenovský katastr

Přiložená tabulka vypovídá o nárůstu domů a obyvatel v jednotlivých katastrech v průběhu rozvoje průmyslu zejména v druhé polovině 19. století. A zároveň jejich poklesu způsobeným převážně odsunem německého obyvatelstva po 2. světové válce a také zmenšením katastrálních území Polubný a Příchovice, čímž zejména průmyslové (lidnaté) oblasti byly připojeny k obci Desná. Tabulka č. 1 byla vytvořena pro přehlednost podle Kučových (2002; 2004) textů.

rok	Jizerka		rok	Polubný		Příchovice		Rejdice	
	domy	obyv.		domy	obyv.	domy	obyv.	domy	obyv.
1769	7	-	1654	-	-	17	140	huť	-
1834	21	134	1713	51	-	25	690	29	-
1869	-	306	1790	209	-	-	-	-	-
1884	42	430	1843	401	3071	304	2081	67	514
1890	-	334	1869	648	4311	390	2831	81	487
1900	43	249	1880	-	4566	422	2990	75	425
1921	44	159	1890	771	5012	459	3258	78	407
1930	44	157	1910	802	5655	495	3536	75	348
1950	42	80	1921	799	4614	508	2761	75	317
1970	-	19	1930	842	4823	547	2845	74	317
1991	-	2	1950	483	1576	279	878	45	140
2001	-	8	1991	380	687	214	309	61	24

Tab. č. 1: Přehled vývoje počtu domů a obyvatel

8 Diskuse

Souborná práce o katastru nemovitostí, historii a současnosti obce Kořenov a jeho okolí přináší nový a ucelený pohled na celé území. Propojuje historické prameny s mapovými podklady, čímž vzniká ucelenější pohled na danou problematiku. Administrativní změny probíhající v tomto regionu způsobily mnohé škody. Rozdělením dvou katastrálních území došlo k zániku dvou městeček (Polubný a Příchovice) a tím porušení stability obcí. Jako klad lze brát skutečnost, že se Jizerka administrativně přesunula z okresu Frýdlant do okresu Jablonec nad Nisou, kam již dříve tíhla.

9 Závěr

Tato bakalářská práce shrnuje vývoj katastru nemovitostí od jeho počátků až po současnost, od katastru rustikálního až k současné počítačové podobě. Digitální podoba také značně usnadňuje jeho využívání a správu. Vyhledávání v KN je díky internetu mnohem jednodušší a možné téměř odkudkoli. Jde o jeden z nejdůležitějších zdrojů k získávání informací o majetku, vlastnických právech a informacích o vlastnících.

Kořenov a jeho okolí, jež bylo díky průmyslu poměrně lidnatou a prosperující oblastí, je nyní periferní rekreační oblastí. Způsobil to především odsun německého obyvatelstva po druhé světové válce. Mnoho budov tak bylo opuštěných a k trvalému znovuosídlení již nedošlo.

10 Přehled literatury a použitých zdrojů

- **Archiv ČÚZK, 2011:** Prohlížení archiválií Ústředního archivu zeměměřictví a katastru, online: <http://archivnimapy.cuzk.cz/>, cit. 21.3. 2011.
- **Bumba J., 2007:** České katastry od 11. do 21. století. Grada Publishing, Praha, 190 s.
- **ČÚZK, 2011:** Český úřad zeměměřičský a katastrální, Praha, online: http://cuzk.cz/Dokument.aspx?PRARESKOD=998&MENUID=10376&AKCE=DOC:10-KATASTR_HISTORIE, cit. 21.3 2011.
- **David P. et Soukup V., 1994:** Průvodce po Čechách, Moravě a Slezsku, 3. díl Jizerské hory. S & D (Soukup & David), Praha, 125 s.
- **Dudovi, 2011:** Osada Jizerka, online: <http://www.dudovi.cz/jiz/index.php>, cit. 4.2. 2011.
- **Ekocentrum ČSOP Jizerka, 2011:** online: <http://www.csopjizerka.cz/index.html>, cit. 11.4. 2011.
- **Jizerky, 2011:** Jizerské hory: online: <http://www.jizerky.eu/>, cit. 8.4. 2011.
- **Kuča K., 2002:** Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, 5. díl. Libri, Praha, 671 s.
- **Kuča K., 2004:** Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, 6. díl. Libri, Praha, 880.s.
- **Maršíková M. et Maršík Z., 2007:** Dějiny zeměměřičství a pozemkových úprav v Čechách a na Moravě v kontextu světového vývoje. Libri, Praha, 182 s.
- **Mašek F., 1948:** Pozemkový katastr. Nákladem min. financí, Praha, 223 s.
- **Město Desná, 2011:** online: <http://www.mesto-desna.cz/index.php?clanek=1>, cit. 17.4. 2011.
- **Muzeum Jizerských hor na Jizerce, 2010:** prohlídka muzea.
- **Nevrlý M., Simm O. et Pikous J., 2006:** Tři iseriny Jizerka – Velká Jizera – Orle. Jizersko-ještědský horský spolek, Liberec, 150 s.
- **Nevrlý M., 1981:** Kniha o Jizerských horách. Severočeské nakladatelství, Liberec, 364 s.
- **Obec Kořenov, 2011:** online: <http://korenov.cz/>, cit. 19.2. 2011.
- **Pomníčky jizerských hor, 2011:** online: <http://pomnicky.haufer.com/>, cit. 23.4. 2011.
- **Přehledná mapa ČR, 2011:** online: http://www.bnhelp.cz/mapserv/php/mapserv3.php?project=cr_verejne, cit. 25.4. 2011

- **Rozhledna Štěpánka, 2011:** online: <http://stepanka.ceskehory.cz/>, cit. 25.4. 2011
- **Semotanová E., 2001:** Mapy Čech, Moravy a Slezska v zrcadle staletí. Libri, Praha, 263 s.
- **Simm O., 2004:** Jizerské hory včera a dnes druhá kniha. Pavel Akrman, Liberec, .148 s.
- **Simm O., 2005:** Jizerské hory včera a dnes první kniha. Pavel Akrman, Liberec, 148 s., 2.vyd.
- **VÚV TGM, 2011:** Výskumný ústav vodohospodářský TGM, Praha, online: <http://heis.vuv.cz/data/webmap/isapi.dll?map=vtu&>, cit. 25.4. 2011.
- **Waldstein, 2011:** Naleziště drahokamů, online: <http://www.waldstein.cz/drahokamy.htm>, cit. 14.3. 2011.
- **Zubačka, 2011:** Historie ozubnicové trati, online: http://www.zubacka.cz/o_trati/20050315_historie_trati/index.htm, cit. 14.3. 2011.

11 Přílohy

- **Příloha č. 1:** První vojenské mapování
- **Příloha č. 2:** Stabilní katastr
- **Příloha č. 3:** Druhé vojenské mapování
- **Příloha č. 4:** Plánek budov na Jizerce
- **Příloha č. 5:** Katastrální mapa Jizerky
- **Příloha č. 6:** Matouschkova mapa Jizerských hor
- **Příloha č. 7:** Obrázky z Jizerky a okolí

Příloha č. 1

První vojenské mapování

Rok: 1764 - 1768 a 1780 - 1783 (rektifikace)

Měřítko: 1: 28 800

Zdroj: <http://oldmaps.geolab.cz>

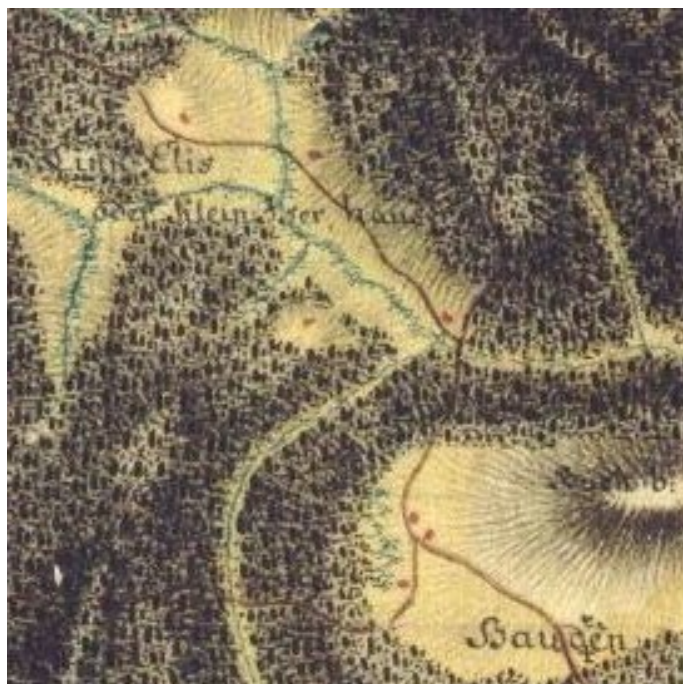
Popis:

- Část I. - **Klad listů**
- Část II. - Výřez z mapy prvního vojenského mapování – oblast Jizerky
- Část III. - Výřez z mapy prvního vojenského mapování – oblast **Polubného**
- Část IV. - Výřez z mapy prvního vojenského mapování – oblast Příchovic

Část I. - Klad listů

Část II. - Výřez z mapy prvního vojenského mapování – oblast Jizerky

Část III. - Výřez z mapy prvního vojenského mapování – oblast Polubného

Část IV. - Výřez z mapy prvního vojenského mapování – oblast Pířchovic

Příloha č. 2

Stabilní katastr

Rok: 1843

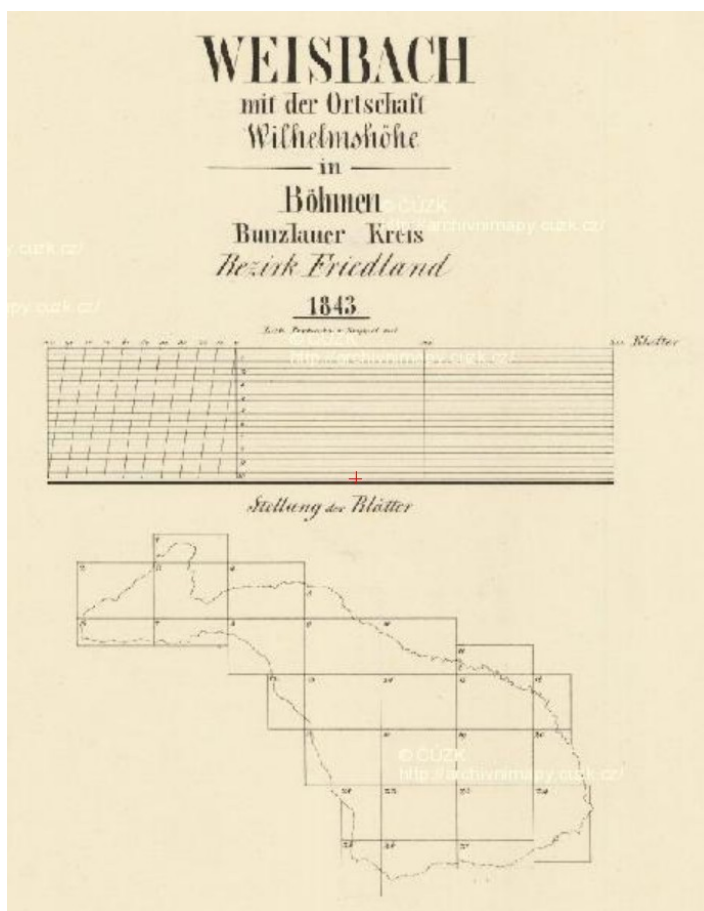
Měřítko: 1: 2 880

Zdroj: http://archivnimapy.cuzk.cz/cio/data/main/cio_main_02_index.html

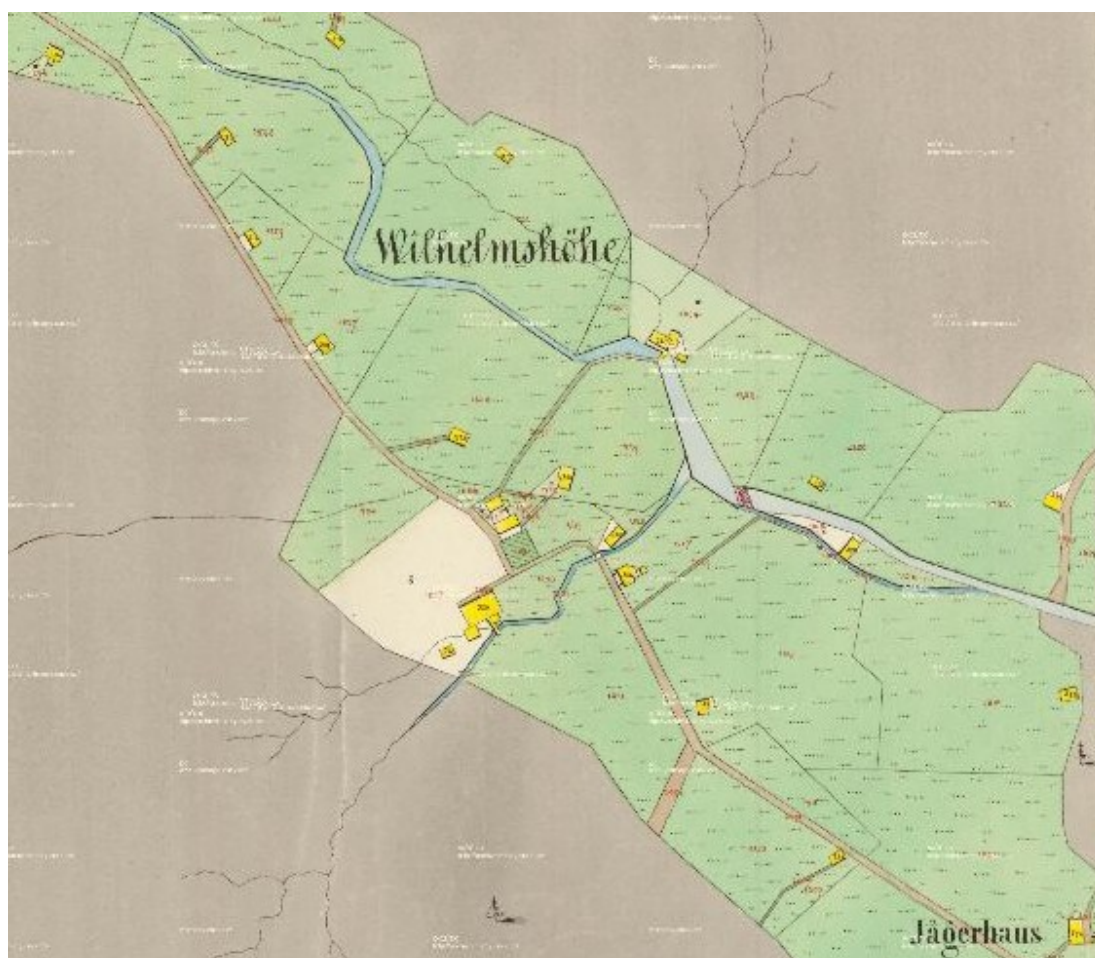
Popis:

- Část I. - **Klad listů**
- Část II. - **Výřez z mapy stabilního katastru – oblast Jizerky**

Část I. - Klad listů

Část II. - Výřez z mapy stabilního katastru – oblast Jizerky

Příloha č. 3

Druhé vojenské mapování

Rok: 1851 – 1852

Měřítko: 1: 28 800

Zdroj: <http://oldmaps.geolab.cz>

Popis:

- Část I. - Klad listů
- Část II. - Výřez z mapy druhého vojenského mapování – oblast Jizerky
- Část III. - Výřez z mapy druhého vojenského mapování – oblast Polubného a Příchovic

Část I. - Klad listů

Část II. - Výřez z mapy druhého vojenského mapování – oblast Jizerky

Část III. - Výřez z mapy druhého vojenského mapování – oblast Polubného a Příchovic

Příloha č. 4

Plánek budov na Jizerce

Zdroj: Muzeum Jizerských hor na Jizerce 2010

Popis:

- Část I. - **Plánek budov na Jizerce**

Část I. - Plánek budov na Jizerce

Příloha č. 5

Katastrální mapa Jizerky

Rok: 2010

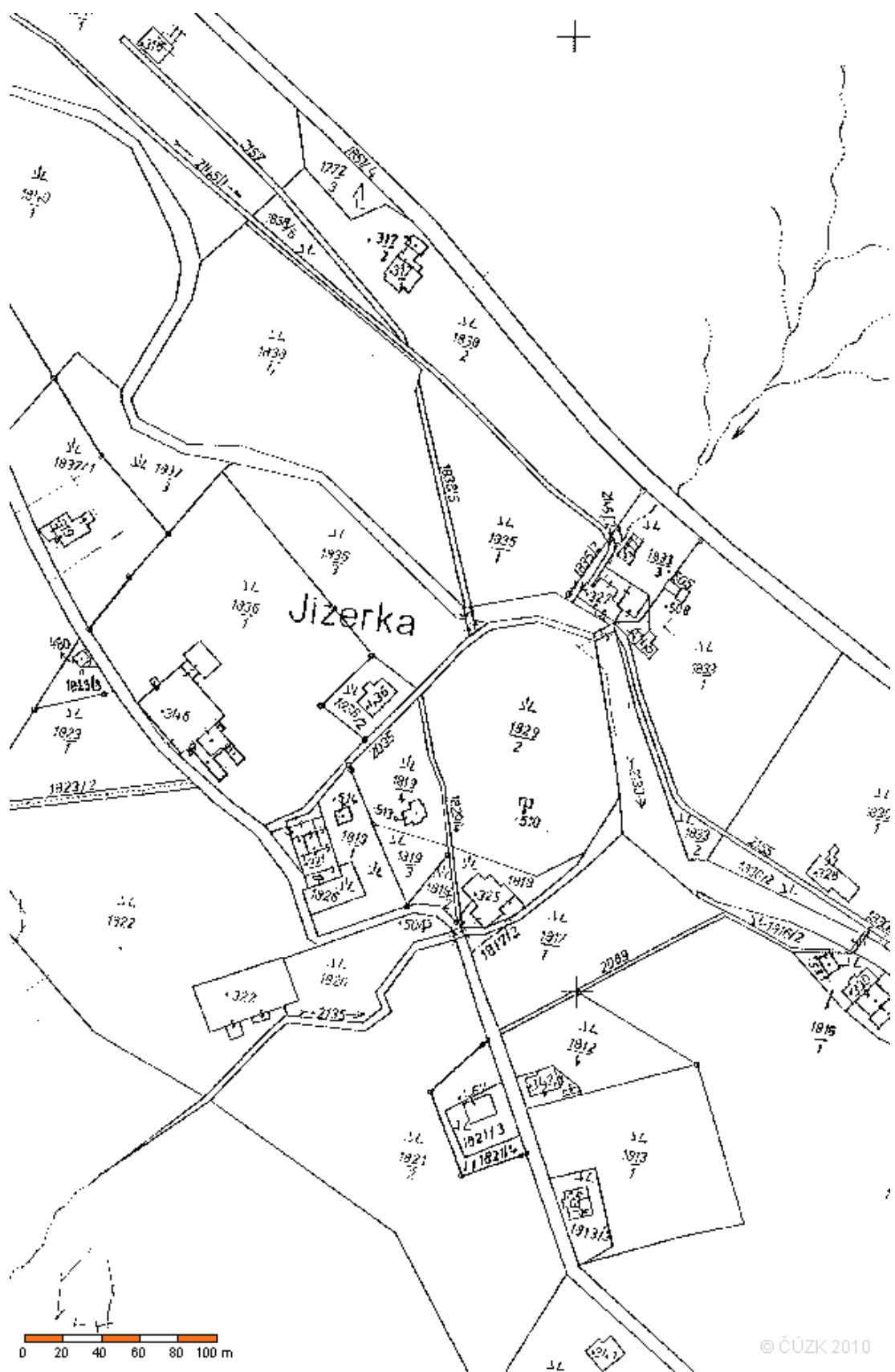
Měřítko: 1: 2 880

Zdroj: <http://nahlizenidokn.cuzk.cz/>

Popis:

- Část I. - **Katastrální mapa Jizerky**

Část I. - Katastrální mapa Jizerky

Příloha č. 6

Matouschkova mapa Jizerských hor

Rok: 1927

Měřítko: 1: 50 000

Zdroj: archiv autora

Popis:

- Část I. - **Měřítko**
- Část II. - **Výřez z mapy Matouschkovy mapy – oblast přehrady Souš**
- Část III. - **Výřez z mapy Matouschkovy mapy – oblast Příchovic**

Část II. - Výřez z mapy Matouschkovy mapy – oblast přehrady Souš

Část III. - Výřez z mapy Matouschkovy mapy – oblast Příchovic

Příloha č. 7

Obrázky z Jizerky a okolí

Popis:

- **Část I. - Historická Jizerka**

Zdroj: Pikous in Nevrlý et al. 2006.

- Obr. č. 1: Pohled na Jizerku z Bukovce v roce 1932
- Obr. č. 2: Hostinec Pyramida v roce 1904
- Obr. č. 3: Hostinec Pyramida s přístavbou z roku 1927
- Obr. č. 4: Bývalý hostinec Isertal, dům s č. p. 1
- Obr. č. 5: Rozvaliny staré sklárny
- Obr. č. 6: Kunzeho hospoda pod Bukovcem v roce 1907, nyní Chata pod Bukovcem
- Obr. č. 7: Kunzeho ubytovna ve třicátých letech, nyní Penzion Kakrda - vlevo

- **Část II. - Porovnání minulosti a současnosti**

Zdroj: Pikous J. at Pikous Š. in Simm 2004; Pikous J. at Pikous Š. in Simm 2005.

- Obr. č. 8: Penzion Stará celnice v popředí, ubytovna Stará pila - uprostřed
- Obr. č. 9: Chata Pyramida v popředí, Muzeum Jizerských hor, bývalá škola – vpravo
- Obr. č. 10: Pohled od Bukovce, uprostřed s Panským domem
- Obr. č. 11: Panský dům
- Obr. č. 12: Hojerův dům
- Obr. č. 13: Horní Polubný
- Obr. č. 14: Dolní Polubný
- Obr. č. 15: Příchovice
- Obr. č. 16: Protržená přehrada
- Obr. č. 17: Rozhledna Štěpánka

Část I. - Historická Jizerka

Obr. č. 1: Pohled na Jizerku z Bukovce v roce 1932

Obr. č. 2: Hostinec Pyramida v roce 1904

Obr. č. 3: Hostinec Pyramida s
přístavbou z roku 1927

Obr. č. 4: Bývalý hostinec Isertal, dům s č. p. 1

Obr. č. 5: Rozvaliny staré sklárny

Obr. č. 6: Kunzeho hospoda pod Bukovcem v roce 1907, nyní Chata pod Bukovcem

Obr. č. 7: Kunzeho ubytovna ve třicátých letech, nyní Penzion Kakrda – vlevo

Část II. - Porovnání minulosti a současnosti

Obr. č. 8: Penzion Stará celnice v popředí, ubytovna Stará pila - uprostřed

Obr. č. 9: Chata Pyramida v popředí, Muzeum Jizerských hor, bývalá škola – vpravo

Obr. č. 10: Pohled od Bukovce, uprostřed s Panským domem

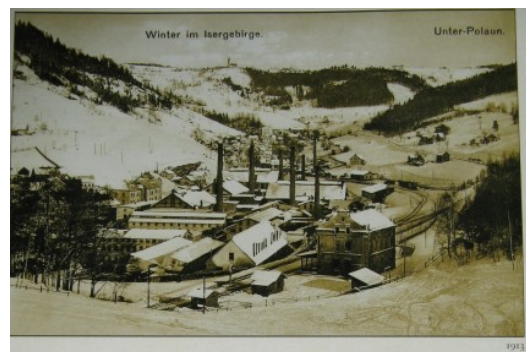
Obr. č. 11: Panský dům

Obr. č. 12: Hojerův dům

Obr. č. 13: Horní Polubný

Obr. č. 14: Dolní Polubný

Obr. č.15: Pířchovice

Obr. č. 16: Protržená přehrada

Obr. č. 17: Rozhledna Štěpánka